

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 7495

Tarih : 23.09.2024

10/1805

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

25 Aralık 2021'de 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu'nda yapılan yasal değişiklikle, Türkiye'de çocukların işçi olarak eğitilmesi teşvik edilmiştir. Mesleki eğitim adı altında çocuklar güvencesiz işlere yönlendirilmiş, işçileştirilmiş çocuk ölümlerinde artışlar yaşanmıştır. Yalnızca 2023-2024 eğitim döneminde, MESEM kapsamındaki işlerde çalışan 9 çocuk iş cinayetlerinde hayatını kaybetmiştir.

Öte yandan çocuk yoksulluğunda artış, tehlike boyutuna ulaşmış, OECD Ağustos raporuna göre Türkiye'de 6.5 milyon çocuğun şiddetli yoksulluk içinde yaşadığı belirtilmiştir. Dolayısıyla çocukların maruz bırakıldığı sorunlar hem temel yaşam bağlamında hem de eğitim bağlamında git gide derinleşmektedir. Bir bütün olarak çocukların hem eğitimde hem de yaşamda maruz bırakıldıkları sorunların nedenlerinin açığa çıkarılması, bu sorunlara dönük kalıcı ve etkin çözümler oluşturulması amacıyla Anayasa'nın 98. ve İçtüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve talep ederiz. (23.09.2024)

Gülistan KILIÇ KOÇYİĞİT

DEM Parti Grup Başkanvekili

Kars Milletvekili

Sezai TEMELLİ

DEM Parti Grup Başkanvekili

Muş Milletvekili

GEREKÇE

Eğitim ve sosyal bilimciler, bugüne dek, modern bir kurum olan eğitimi anlama ve anlamlandırmaya dönük çeşitli araştırmalar yürütmüş, toplumsal değişimlerdeki rolünü açıklamaya yönelik bilimsel çalışmalar gerçekleştirmişlerdir. Mevcut çözümlemeler içerisinde, eğitimin kapitalist sistemde yeniden üretim rolü, Türkiye’deki eğitim sisteminin geçirdiği yapısal dönüşümün niyetini açıklamakta, çocuk işçiliğinin eğitim etiketi altında yaygınlaştırılmasının nedenlerini izah etmektedir.

Türkiye kapitalizminin düşük ve orta teknolojiye yatırım hedefi ve emek yoğun sektörler üzerinde yükselme stratejisi gereği, 25 Aralık 2021’de 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu’nda değişiklik yapılmış, meslek sahibi insan ihtiyacını karşılamak için öğrencilerin işçileştirilme süreçleri eğitim çatısı altında kolaylaştırılmıştır. Düzenlemenin yapıldığı ilk günden bu yana, öğretmen sendikaları, veliler, kitle örgütleri, siyasi partiler çeşitli eleştiriler dile getirmiş, *“çocukların okuldan uzaklaştırılmalarının değil, eğitimde niteliğin artırılmasının”* öncelikli ihtiyaç olduğunu belirtmiştir. Bu ihtiyaçlara kulak tıkayan hükümet, yoksulluğun her geçen gün arttığı Türkiye’de, çocuklar için fırsat eşitliği sağlamak yerine, mevcut eşitsizliği derinleştirmeyi tercih etmiş, MESEM (Mesleki Eğitim Merkezi) uygulamasındaki ısrarını sürdürmüştür. Çocukların, haftada bir gün okulda, dört gün ise meslek eğitimi adı altında, güvencesiz, işçi sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin alınmadığı, ağır ve uzun çalışma koşullarına sahip yerlerde çalışmaları teşvik edilmektedir. Yani Milli Eğitim Bakanlığı tarafından öğrencilerin dört gün işçilik, bir gün öğrencilik yapmaları beklenmektedir. Çocukların, eğitim yoluyla sosyal ve kültürel sermaye edinimleri değil, kapitalist sermayenin birikim ihtiyaçları öncelenmiştir. Bu uğurda iktidar, çocukların güvencesiz işlerde çalıştırılarak yaşamlarını kaybetmesinin sorumlusu olmuştur.

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi verilerine göre sadece 2023-2024 eğitim-öğretim döneminde MESEM kapsamında işçi olarak çalışan, yaşları 14 ile 17 arasında değişen 9 çocuk iş cinayetlerinde yaşamını yitirmiştir. 2024’ün ilk 7 ayında MESEM kapsamında olan ya da olmayan işlerde çalışarak, en az 45 çocuk iş cinayetlerinde ölmüştür. Gazeteci Osman Çaklı’nın aktarımıyla, 2013’ten bu yana (31 Temmuz 2024’e kadar) resmi kayıtlara yansıyan çocuk işçi ölümlerinin sayısı ise 716 olarak gerçekleşmiştir.

Öte yandan, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD), Ağustos 2024 raporunda, çocuk yoksulluğunun en yüksek olduğu ülkelerden biri olan Türkiye’de, 6.5 milyon çocuğun şiddetli yoksulluk içinde olduğunu, her beş çocuktan birinin yeterli ve besleyici gıdaya erişemediğini belirtmiştir. Türkiye’de artan yoksulluğun, çocuklar nezdinde en çarpıcı sonucu budur. Diğer yanda birçok çocuk, ailelerinin eğitim masraflarını karşılayamamasından ötürü eğitimden yoksun bırakılmaktadır. Güçlkle gidilebilen okullarda ise, MESEM uygulaması yoksulluğun pençesindeki ailelere ve çocuklara mecbur bırakıldıkları bir alternatif olarak sunulmaktadır. Hali hazırda çocukların açlıkla sınındığı bir gerçeklik söz konusu iken, çocukların yaşam ve eğitim koşullarının iyileştirilmesi, yoksulluğun yarattığı çok boyutlu tehlikelere karşı kalıcı ve etkin çözümler üretilmesi beklenirken, çocukların işçileştirilmesindeki ısrar, hiçbir çözüm üretmemekte aksine mevcut sorunları daha da derinleştirmektedir.

Gıdaya, temel yaşam malzemelerine, eğitime erişimde ciddi sorunlar var ve bu sorunlar yerel ve uluslararası raporlara dahi yansırken, hükümet kademelerinde yer almış ve bugün milletvekilliği yapan kimselerin eğitime dair yaptığı açıklamalar, mevcut hükümetin eğitime yüklediği anlamı gözler önüne sermektedir. Eğitim, pedagojik ve bilgi aktarımı misyonunun ötesinde, korkunun işlendiği bir mekan olarak tasvir edilmektedir. Öte yandan, Akdeniz Sanayi Sitesi Kooperatifi'nin isteği üzerine Antalya'da imamların "*çocuklarınızı çırak okuluna gönderin*" şeklinde vaaz vereceği bilgisi, hem iktidarın hem de sermayenin bütün etki ve iletişim kanallarını çocukların işçileştirilmelerine dönük kullandığının örnekleridir.

Her koşulda sermayeye tanınan olanakların, çocukların yaşam ve eğitim ihtiyaçlarını karşılamak üzere kullanılamamış olması kabul edilebilir değildir. Çocukların MESEM çatısı altında yaşamlarını kaybettiği, eğitimden koparıldığı, açlık ve yoksullukla sınındığı bir gerçeklik karşısında, bu sorunların nedenlerinin araştırılması, ortadan kaldırılması ve sosyal adalet zemininde iyileştirilmelerin yapılması amacıyla bir Meclis Araştırması yapılması elzemdir.